

לן "כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה". והשני מטמא את התרומה. ולכך הוא עושה את המשקה ראשון לטומאה.

אבל **הכא**, איירי בענבים **דנגעו בשני** לטומאה, דהו להו שלישי לטומאה. לפיכך אין הם מטמאים את המשקין היוצאים. שאין שלישי מטמא את המשקין. שהרי אף אינו פוסל את התרומה.

אמר רבא: אף אנן נמי תנינא, דעבוד רבנן מעלה בקדשים, ואף בהקדש פה. דתניא: כתיב במי חטאת "ונתן עליו מים חיים אל כלי". ודרשינן, שתהא חיותן של מים בכלי. שצריך שיתמלאו המים מן המעין, באותו כלי שלבסוף נותנים בו את אפר הפרה. ולא ישאבם בכלי אחר, ואחר כך יערם לכלי שנותן בו את אפר הפרה.

והוינן בה: הא כתיב "ונתן עליו מים חיים". דמשמע, שלא בעינן שיתמלא הכלי מן המעין מאליו, אלא מהני אף אם נוטלים מים מן המעין ונותנים בו. **אלמא** מי חטאת כשרים, אף כשתלושין נינהו⁽⁶⁾! ואמאי אין לערות מכלי לכלי?

אלא מעלה בעלמא הוא דעשו חכמים במי חטאת, שתהא חיותן בכלי. ואין זה מן התורה. ולא דרשה גמורה היא, אלא אסמכתא בעלמא.

ו**הכא נמי** גבי שתילים טמאים שנזרעו, **מעלה** היא בתרומה, שאין הזריעה מטהרתם. **אמר רב שימי בר אשי: אף אנן נמי תנינא**,

דמעלה יש בקדשים אף מן התורה. דתנן: טמא שטבל ועלה מטומאתו, **אוכל במעשר** שני מיד! אבל עדיין אינו אוכל בתרומה. דעד הלילה הוא קרוי "טבול יום". וילפינן ליה מיולדת בתוך ימי טהרתה, שאינה אוכלת בתרומה. וכן פוסלת את התרומה במגעה. כדכתיב "בכל קודש לא תגע". ואף היא כטבולת יום ארוך דמיא.

משחעריב שמשו [ברדת הלילה] הרי הוא **אוכל** אף בתרומה!

ודייקין: **בתרומה, אין** [אוכל]. ואף טמא שחייב כפרה, כגון זב ויולדת, אוכל בהערב השמש.

אבל **בקדשים לא** אוכל אף בלילה, עד שיביא את קרבנותיו.

ואמאי? והרי טהור הוא אף קודם הבאת קרבנותיו. **אלא מעלה** עשתה התורה בקדשים שמחוסר כפורים אינו אוכל בס. **והכא נמי** בתרומה טמאה שנזרעה, עשו חכמים **מעלה** ואסרוה באכילה.

אמר רב אשי: אף אנן נמי תנינא, דמעלה עשתה תורה בקדשים. דתניא: כתיב בקדשים, "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף, **והבשר** כל טהור יאכל בשר". ודרשינן מו"ו יתירא ד"והבשר", **לרבות עצים ולבונה** של קדשים! שאף הם מקבלים טומאת אוכלין.

והוינן בה: וכי **עצים ולבונה בני איטמווי** נינהו? והא אין בהם תורת אוכל.

6. רש"י. ותוספות כתבו על פירוש, דדחוק הוא. ופירשו, דכשהמים בתוך הכלי ועדיין הכלי

מחמת איסור אחר, אין יוצאים בו ידי מצה⁽²⁾.

ויוצאין ידי חובת אכילת מצה במצה של **דמאי**! והתבואה הנלקחת מעם הארץ, נקראת "דמאי". שהוא נוטריקון של "דא מאי"? כלומר, ספק מעושרת היא, ספק אינה מעושרת. ומן התורה אינה מחויבת במעשר. משום דסמכינן על כך, שרוב עמי הארץ מעשרין. וחכמים חייבו להפריש ממנה מעשר מספק.

ואשמועינן מתניתין, דאם אכל מצה של דמאי בלא שהפריש ממנה מעשר, יצא ידי חובה.

וכן יוצאים הכל ידי חובת מצה, במצה של **מעשר ראשון** של הלוי, שכבר נטלה תרומתו [תרומת מעשר שלון]! שהלוי מפריש מעשר מן המעשר ונותנו לכהן. ועד שלא הפריש, אסור המעשר כדין טבל. אבל משהפרישו, מותר המעשר אף לזרים.

וכן יוצאים הכל במצה של **מעשר שני** ו**הקדש שנפדו**! שמעשר שני אסור באכילה מחוץ לירושלים. וכן הקדש אסור באכילה. אבל על ידי שפודין אותם על דבר אחר, מתחללת קדושתם ונתפסת על הדבר ההוא.

אלא מעלה ישנה בקדשים. שאף אם אינם אוכל, הרי הם מקבלים טומאה, משום חיבת הקודש.

ו**הכא נמי** בתרומה, **מעלה** עשו חכמים, שאין הזריעה מטהרתה.

מתניתין:

בלילה הראשון של פסח ישנו חיוב עשה באכילת מצה. כדכתיב "בערב תאכלו מצות". וצריכה המצה להיות עשויה מקמח של אחד מחמשת מיני דגן. וקא מפרש ואזיל אלו הם.

א. **אלו דברים שאדם יוצא** במצה העשויה מקמח שלהם **ידי חובתו**, **בלילה** הראשון של **פסח: בחטים. בשעורים. בכוסמין. ובשיפון. ובשיבולת שועל**⁽¹⁾! ובגמרא יבואר טעמא.

ב. ואין יוצאין אלא במצה המותרת באכילה. אבל מצה האסורה באכילה, אין יוצאין בה. כדלפינן לקמן, מדכתיב "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות". דבר שחייבים על חימוצו משום איסור חמץ, יוצאים בו ידי מצה. אבל דבר שהוא אסור

ושעורה נסמן וכוסמת גבולתו". "חטה", אלו החטים. "שורה", אלו שבולת שועל. ולמה נקרא שמו "שורה"? — שהיא עשויה כשורה. "שעורה", זה שעורה, "כוסמת", זה כוסמין. "גבולתו" — עד כאן גבולתו של לחם מצה!

2. מיהו למסקנת הגמרא, אין טעם זה אלא לרבי שמעון. אבל לדידן, טעמא דאין יוצאים הוא משום מצה הבאה בעבירה [ניעוין להלן בעמוד

בתוך המעין, אף על פי שעדיין מחוברים הם למעין, הרי הם מקבלים טומאה. דמדקרי בהו "נותן", משמע דדינם כתלושים לענין קבלת טומאה. והיינו מעלה דקדשים, שמקבלים טומאה אף שהם מחוברים. ויעוין ברבינו חננאל.

1. ובירושלמי איתא: כתיב "ושם חטה שורה

שלמיו שלשים לחמים מג' מינים. מצות, חלות, ורקיקים. עשרה מכל מין. וכולם עשויים מצה בלא חימוץ.

חלות התודה ורקיקי נזיר — אם עשאן לעצמו, לשם חובת קרבנו, איך הוא יוצא בהן ידי חובת מצה בפסח! ואפילו אם עדיין לא קרא עליהם שם לחמי תודה, ולא שחט עליהן את הזבח, אינו יוצא בהן.

אבל אם עשאן כדי למכור אותם בשוק לאחרים שנתחייבו בתודה או בקרבנות נזיר, יוצאין בהן ידי חובה בפסח! וטעמא יבואר בגמרא.

גמרא:

שנינו במתניתין: אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח: בחטים. בשעורים. בכוסמין. ובשיפון. ובשיבולת שועל!

תנא: כוסמין הם מין חיטין. שיבולת שועל ושיפון הם מין שעורין⁽⁴⁾! ונפקא מינה, לענין תרומה⁽⁵⁾. דקיימא לן: אין תורמין

ומאחר דכבר חולין גמורים הם, יוצאים בהם בפסח.

והכהנים יוצאים אף במצה של חלה ובמצה של תרומה! ודוקא כהנים, לפי שניתנה להם לאכילה. אבל ישראל שאסור באכילתה, אין יוצא בה.

ג. אבל לא יוצאים ידי חובה במצה טבל! שהרי הוא אסור באכילה.

ולא יוצאים במצה של מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו! לפי שהוא טבל גמור, ואסור לכל באכילה.

ולא יוצאים במעשר שני חוץ לירושלים, ובחקדש⁽³⁾, כל זמן שלא נפדו! שהרי הם אסורים באכילה.

ד. המקריב קרבן תודה, הרי הוא מביא עמה ארבעים לחמים מד' מינים. עשרה מכל מין. ג' מיני מצה, חלות, רקיקים, ורבוכה. ומין רביעי, לחם חמץ.

וכן נזיר ביום מלאת ימי נזרו, מביא על קרבן

ב הערה 13].

ונראה מדברי רש"י, כדכתב המאירי לקמן, דקיימא לן כרבינא דנקט טעם זה אף לדידן. קובץ שיעורים.

3. ולכאורה משמע דטעם הקדש הוא מחמת איסור מעילה שבו, וכשאר הדינים השנויים במשנתנו. וצריך עיון, דחיפוק ליה משום דאינו שלו. ולקמן איתא דבעינן מצה שלכם. קובץ שיעורים.

ויעוין שם שכתב כמה חילוקים בין שני הפסולים הללו.

4. יש מקשין, הא תנן בחלה, החטה אינה מצטרפת עם כל המינין האלו, חוץ מן הכוסמין. והשעורה מצטרפת עם כולם חוץ מן החיטים. אלמא, כוסמין נמי מצטרפי לשעורים.

ואומר ר"י, דקאמר הכא, דכוסמין הם גם מין חיטים. וכל שכן דאף מין שעורים הם. תוספות.

5. רש"י. והתוספות שאנן הוכיחו שלא כדבריו, מהא דקתני בפרק ב דתרומות, "כל שהוא כלאים זה עם זה, אין תורמין מזה על

והוינן בה: מנחני מילי, דדוקא באלו יוצאים ידי חובת מצה?

אמר רבי שמעון בן לקיש, וכן תנא דבי רבי ישמעאל, וכן תנא דבי רבי אליעזר בן יעקב: אמר קרא, "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות". ודרשינן, דברים הבאים לידי חימוץ, אדם יוצא בהן ידי חובתו באכילת מצה. והיינו דוקא חמשת מיני דגן. יצאו אלו [אורז ודוחן], שאין הם באין לעולם לידי חימוץ. אלא אם משהים אותם, הם באים לידי סרחון⁽⁸⁾.

מתניתין דלא כרבי יוחנן בן נורי. שהרי

ממין על שאינו מינו⁽⁶⁾. אבל תורמים מכוסמין על חיטין, ומשיבולת שועל ושיפון על שעורים, לפי שהם מינן⁽⁷⁾.

ומפרשינן: "כוסמין", היינו "גולבא".

"שיפון", היינו "דישרא".

"שיבולת שועל", היינו "שבילי תעלא"! שהשיבולת שלה עשויה כעין זנב שועל. ו"תעלא" הוא תרגום של שועל.

ודייקנן: הני חמשה מינן, אין יוצאים בהם בפסח. אבל אורז ודוחן לא ממין דגן הם, ואין יוצאים בהם.

7. מיהו נראה דקאי גם אמתניתין. דאי לאו דכולם הם מין חיטים או שעורים, לא היו יוצאים בהם ידי חובת מצה. דהא "לחם" בעינן. ולא מצינו שקרויים "לחם" אלא חטה ושעורה בלבד. כדכתיב "ארץ חטה ושעורה וגו'", וכתיב בתרה "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם", וכדאיתא במנחות. ואף דלקמן יליף לה בהיקשא מחמץ, מכל מקום אין מקרא יוצא מידי פשוט. ותרתי בעינן. גם שיקרא "לחם", וגם שיהיה שייך בו חימוץ. פני יהושע.

8. וכתב מהר"ם חלאווה בשם חכמי הצרפתים, דלא ממעט אלא אורז ודוחן, שבאים לידי סרחון. אבל שאר מינים אסורים. וכלל נתנו בדבריהם. כל שנתפח בכישולו, אסור לבשלו בפסח. דקצת חימוץ יש בו. ודחה דבריהם.

והראב"ד בפרק ה הלכה א כתב: אין זה דבר פשוט. ולא הכל מודים בו. דנהי דאין עושין חמץ גמור, ואין חייבין על חימוצו כרת, אבל נוקשה מיהת הוי, ואסור! ובהלכה ההיא איירי הרמב"ם מקטניות.

אלא שמדברי המגיד משנה שם נראה, דבטעות נכתבה ההשגה שם. ולא קאי אלא על

זה. ומריש כלאים משמע, דשעורים ושיפון הם כלאים זה בזה. ואם כן, אף לענין תרומה חשיבי כשני מינים. אלא בהכרח דהכא לענין חלה איתמר.

ושאני חלה מתרומה. דכיון שעיסותיהן דומות זו לזו, סגי במה שמחברם והן נושכות זו לזו. וכמו שמצינו שביליתם יחד מצרפת אף בחיטים ושעורים.

ור"י אומר, דממנחות מוכח, דלענין חלה נשנתה ברייתא זו. שאם נילוש כל מין לחוד, ואחר כך חיברם, אין מצטרפים זה עם זה להשלים שיעור חלה. אלא רק עם מינו.

אבל אם לש מתחלה כמה מינים יחד, הרי הם מצטרפים זה לזה. תוספות בשם הירושלמי.

6. והריטב"א כתב בשם הרא"ה, דלענין מצה איתמר. שאם אכל חצי כזית מחיטין וחצי כזית מכוסמין, מין אחד הם, ומצטרפים.

וכבר דחו תוספות במנחות [ע א] פירוש זה. דהא לא בעינן מין אחד לצאת ידי מצה, כשם דלאיסור חמץ מצטרפין כמה מינן זה עם זה לכזית. וכן איתא להדיא במנחות עה ב.

שאין חיוב חלה נוהג אלא במין דגן. דהא כתיב בה "מלחם הארץ". וגמרינן בגזירה שוה "לחם" "לחם" ממצה, דכתיב בה "לחם עני". וכשם שאין יוצאין ידי מצה אלא במיני דגן הבאים לידי חימוץ, אף חיוב חלה אינו אלא בדגן. וקאמר, דאף קרמית היא בכלל דגן.

והוינן בה: מאי "קרמית"?

אמר אביי: היינו זרע הקרוי "שיצניתא".

ושוב הוינן: מאי "שיצניתא"?

אמר רב פפא: שיצניתא הוא זרע דמישתכחא [המצוי] ביני כלניתא! והיינו "קצח" [קימל]. שהוא עגול כעין דוחן וצבעו שחור.

אמר רבה בר בר חנה, אמר ריש לקיש: עיסה שנילושה ביין ושמן ודבש, ולא נתן בה מים⁽⁹⁾, אין חייבין על חימוצה כרת! והטעם יבואר בסמוך.

יתיב רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע, קמיה דרב אידי בר אבין. ויתיב רב אידי בר אבין וקא מנמנמ.

אמר ליה רב הונא דרב יהושע לרב פפא בפניו: מאי טעמא דריש לקיש, דפטר עיסה זו מכרת?

מדברי המשנה מוכח דאורז אינו בא לידי חימוץ, כאמור. ואילו רבי יוחנן בן נורי הוא דאמר: אורז מין דגן הוא. וחייבין על אכילתו בפסח בחימוצו, כרת. ולפיכך, אדם יוצא בו ידי חובתו באכילת מצה בפסח! שהרי כל שבא לידי חימוץ, יוצאין בו ידי מצה, כאמור.

דתניא: רבי יוחנן בן נורי אוסר בפסח תבשיל של אורז ודוחן, מפני שהוא קרוב להחמיץ! אלמא, אורז ודוחן באים לידי חימוץ. הלכך אף יוצאים בהם ידי מצה.

איבעיא ליה: הא דקאמר רבי יוחנן בן נורי "מפני שקרוב להחמיץ", האם כוונתו לכך דקדים ומחמיץ? ! שהוא ממהר להחמיץ עוד יותר מחמשת מיני דגן.

או דלמא, "קרוב להחמיץ" הוי. כלומר, הרי הוא קרוב להיות חמץ. אבל חמץ גמור לא הוי! ולפיכך, אין חייבים כרת על אכילתו במזיד, ולא קרבן על שגגתו.

ופשטינן: תא שמע, דתניא: אמר רבי יוחנן בן נורי: אורז מין דגן הוא, וחייבין על חימוצו כרת. ולפיכך, אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח! אלמא, ממהר הוא להחמיץ, וחמץ גמור הוא. וחייבים עליו כרת וקרבן.

וכן היה רבי יוחנן בן נורי אומר: קרמית [מין זרע] חייבת בחלה! לפי שמין דגן היא.

כמותם. או משום שתבואה מתערבת בהם.

9. רש"י. ובפשטות נראה דבדוקא כתב כן. אבל אם נתן גם מים, איכא אף כרת [למאי דמסקינן דטעמא דריש לקיש הוא, משום דמי פירות אין מחמיצין].

הלכה שאחריה, האמורה במי פירות. אבל מהמגדול עוז נראה, דאקטניות קאי. וכן הוא בחק יעקב.

והגהות מיימוניות כתב בשם הסמ"ק, שיש אוסרים אורז וכל מיני קטניות, משום דאתו לאיחלופי בדייסה, שאף היא מעשה קדירה

שתיה. ומרבין לה, מדכתיב גבי חלב, "ונכרתה הנפש האוכלת מעמיה". "נפש" — לרבות את השותה!

אבל אם לחם מצה הוא, אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח כששותהו! משום דלא אכלו כדרך אכילה⁽¹⁰⁾. ובמצה בעינן אכילה. מדכתיב "תאכלו מצות".

ואסיק רב הונא לקושייתו: והא הכא, דאין אדם יוצא ידי חובתו בפסח דרך שתיה, ואפילו הכי חייבין על שתיית הלחם בחימוצו כרת⁽¹¹⁾! אלמא, אף דברים שאין יוצאין בהם ידי חובת מצה, חייבים עליהם בחימוצם כרת⁽¹²⁾.

התוספות שם, דהוי מצי למימר, דאכילה כתיב בה. רש"ש.

[מיהו, הא לא קשיא, למה לא נקט רש"י את טעם הגמרא התם. משום דמזה ודאי לא הוה קשיא מידי, למה חייבים עליו כרת. שהרי אף דהוקש חמץ למצה, ודאי לא בעינן דיהיה החמץ "לחם עוני", כדי שיהיה בו כרת. ויעוין בשפת אמת].

11. צריך עיון. הא ריש לקיש איירי, כשמיד בתחלת חימוצה אינה ראויה לצאת בה ידי מצה. דאז לא חייל בה חיוב כרת דחמץ. אבל אם בשעה שנתחמזה היתה ראויה לצאת בה, כבר חל בה חיוב כרת. ומה בכך שאחר כך אוכלה באופן שאין יוצאים בה. אחיעזר, חלק ג סימן ז. עוד הקשה מלא הרועים, אי משום דלאו דרך אכילה הוא, הרי אין זה חסרון בגוף המצה, אלא במעשה האכילה. ולענין זה לא מצינו שהוקש חמץ למצה.

12. ואף דלית ליה לרב הונא בריה דרבי יהושע

אמר ליה רב פפא: משום דאמר קרא, "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות". דוקא דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה כשלא החמיצו, אם החמיצו חייבין על חימוצו כרת. והאי עיסה שנילושה במי פירות, הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו במצה [כשלא החמיצה] — משום דהויא ליה מצה עשירה, ובעינן מצה שהיא "לחם עוני" — הלכך אף אין חייבין על חימוצה כרת.

איתיביה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא: והתניא: המחיה [המיס את הלחם] ועשאו כמשקה, וגמעו בפסח — אם לחם חמץ הוא, הרי הוא ענוש כרת! שחייבה התורה על מאכלות אסורים, אף בדרך

אך אי אפשר לומר כן. דאם כן, איך סליק אדעתין, דאין בה כרת משום דאין יוצאים בה ידי מצה? והרי אף אם נתן בה מים אין יוצאים בה ידי מצה, דהא מצה עשירה הוי.

לכך נראה לומר, דאף לשיטת רש"י ליכא כרת אף בנתן מים. ומה שפירש רש"י דאיירי בלא נתינת מים, לרבותא נקט כן. דאף בכהאי גוונא, דוקא כרת הוא דליכא. אבל איסור נוקשה איכא. פני יהושע

ויעוין בשפת אמת שדחה ראיתו. דשפיר יש לומר, דאם נתן בה מים, הרי היא ראויה לצאת בה לולא השמן והיין. ולענין חיוב כרת נימא, דל מהכא את היין והשמן. ואין סברה לומר, שמחמת שהוסיף אותם יפטר מחיוב כרת.

10. רש"י. ומזה יש לפשוט את ספיקו של המשנה למלך בפרק ה מיסודי התורה הלכה ח. שנסתפק אם אף במצות אכילה בעינן דרך אכילה.

אלא בחולין שם איתא, דאין יוצאים בה משום דלאו "לחם עוני" היא. וכבר כתבו

משום איסור אחר מלבד איסור חמץ, אין יוצאים בו ידי חובת מצה (2).

ומשנינן: כיון דאין איסור דמאי אלא חומרא דרבנן [שהרי רוב עמי הארץ מעשרין], לא אסרוהו חכמים אלא לעשיר. אבל עני מותר בו. וכיון דאי בעי מפקר ליה לנכסיה, הוי עני, ושוב הוא אוכל דמאי, השתא נמי מקרי דהדמאי חזי ליה לאכילה! משום שעל ידי הפקר הוא ראוי לו. וכיון שבידו להביא את הדמאי למצב שלא יהיה בו אלא איסור חמץ בלבד, הרי הוא יוצא בו ידי חובת מצה (3).

תוך כדי כך, איתער בהו [התעורר מנמנומו] רב אידי בר אבין, ואמר להו: דרדקי [בחורים שלא הגיעו לסברה]! לא משום היקש זה פטר ריש לקיש את העיסה שנילושה ביין ושמץ מכתה. אלא היינו טעמא דריש לקיש, משום דהו להו יין ושמץ ודבש, מי פירות. ומי פירות אין מחמיצין (1)!

שנינו במתניתין: ויוצאין בדמאי ובמעשר וכו'!

והוינן בה: ואמאי יוצא בדמאי? הא לא חזי ליה לאכילה! שהרי חכמים אסרוהו באכילה. וקיימא לן, כל דבר שחייבין על חימוצו

ויעוין בתוספות במנחות נד א, שכתבו ליישב את שיטת רש"י מכל קושיותיהם כאן.

2. ואירי ביש לו מצה אחרת. דאם לא כן, אפשר דאפילו בטבל גמור יוצא. משום דעשה דוחה לא תעשה [ויעוין בהערה 10, בשם רבינו דוד]. ואף לדרשה המובאת להלן, דכל שיש בחימוצו משום איסור אחר אין יוצאים בו, מכל מקום לא הוי מקשינן מידי מדמאי. שהרי מצינו בכמה מקומות, שלא העמידו חכמים דבריהם לדחות עשה דאורייתא. פני יהושע.

3. ומסופק ר"י, האם דוקא דיעבד יוצא במצת דמאי, אבל לכתחלה לא. ואף דאי בעי מפקר לנכסיה, מכל מקום עדיין לא הפקירם. או דיוצאים אף לכתחלה. משום דאכילת מצה נקרא אכילת עניות [כדכתיב בה "חלם עוני"]. וסגי בכך דלעניינים היא ראויה. תוספות. ודיעבד פירושו, שאם כבר אכל יצא ידי חובה. ואין צריך לאכול שוב. פני יהושע. ויעוין בשפת אמת שנתקשה בצד הראשון. דממה נפשך, אם אכתי חשיב איסור, אמאי יצא בדיעבד.

הך היקשא דחמץ למצה, אבל מודה דמקשינן מצה לחמץ. מלחמות ה'.

ולכאורה מוכרח כן, מהא דאין יוצאין באורז ודוחן. דטעמא משום דאין חייבים על חימוצו. אלא דצריך עיון, הא לעיל כח ב, רבי שמעון מקיש אף חמץ למצה.

ולולא דברי הרמב"ן, היה נראה ליישב על פי מה שכתב הלחם משנה בפרק ו מהלכות חמץ ומצה, דמצה הוקשה לחמץ דוקא לענין המין. שיוצאים דוקא במין ששייך בו חימוץ. ולכך לית ליה לרב הונא הך היקשא דריש לקיש במי פירות. שהרי יוצאים במין זה. אלא שנילוש באופן שאין יוצאים בו. בית הלוי, חלק א סימן כו.

1. ודוקא חימוץ גמור שחייבים עליו כרת אינן מחמיצין. אבל לאו אית ביה. דחמץ נוקשה מיהו הם עושים. רש"י [לקמן לו א].

והקשו תוספות, הא לקמן [מ א] מסקינן, דמי פירות אין מחמיצין כלל, ולכתחלה שרי. לכך פירש רבינו תם, דאין מחמיצים כלל. והא דקאמר לקמן, דחמץ נוקשה מיהו הוי, איירי כשלש במי פירות עם מים יחד.